

sygn. akt I Ns 408/20

POSTANOWIENIE

20 lipca 2022 roku

Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie w I Wydziale Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: asesor sądowy Mateusz Janicki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 20 lipca 2022 roku w W.

sprawy z wniosku **M. S. (1)**

z udziałem **A. D.**

o unieważnienie aktu małżeństwa

postanawia

oddalić wniosek.

UZASADNIENIE

M. S. (1) wniosła o unieważnienie aktu jej małżeństwa z A. D. nr (...). Wskazała, że najpierw zawarła z A. D. małżeństwo w Wielkiej Brytanii 29 czerwca 2006 r. (rozwiązane przez rozwód), a następnie 12 lipca 2006 r. kolejne małżeństwo przed polskim urzędem stanu cywilnego, w wyniku czego sporządzono przedmiotowy akt. W ocenie wnioskodawczynie uzasadnia to unieważnienie aktu „drugiego małżeństwa” jako „wadliwego i mającego mniejszą moc dowodową” (wniosek k. 4-8, uzupełnienie k. 30).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

29 czerwca 2006 r. M. S. (1) i A. D., składając oświadczenia w Urzędzie Stanu Cywilnego w D. Metron w Londyńskiej Gminie M., zawarli związek małżeński. Zostało to stwierdzone brytyjskim aktem małżeństwa nr (...) (zagraniczny akt małżeństwa z tłumaczeniem przysięgłym k. 12-13), transkrybowanym do polskiego aktu małżeństwa nr 2470011/00/AM/ (...) (akt małżeństwa k. 24, zawiadomienie k. 71).

12 lipca 2006 r. M. S. (1) i A. D. ponownie złożyli oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński, tym razem w Urzędzie Stanu Cywilnego w M.. Zostało to stwierdzone aktem małżeństwa nr 2470011/00/AM/ (...) (akt małżeństwa k. 14).

Wyrokiem Sądu Rodzinnego w C. z 7 października 2014 r., prawomocnym z dniem 17 grudnia 2014 r., orzeczono rozwód małżeństwa M. S. (2) i A. D. (wyrok i zaświadczenia z tłumaczeniami przysięgłymi k. 15-21). 24 lipca 2019 r. do aktu małżeństwa nr 2470011/00/AM/ (...) dodano wzmiankę o rozwiązaniu małżeństwa (zawiadomienie k. 58, wzmianka w akcie małżeństwa k. 24v).

Postanowieniem z 7 maja 2018 r. (XVII C 420/18) Sąd Okręgowy w Katowicach odrzucił pozew M. S. (1) przeciwko A. D. o rozwód, wskazując, że „drugie małżeństwo” nie mogło być skutecznie zawarte (rodzić skutków prawnych), toteż nie jest możliwe jego rozwiązywanie przez rozwód (postanowienie z uzasadnieniem k. 22-23).

Postanowieniem z 9 sierpnia 2018 r. Wojewoda (...) odmówił wszczęcia postępowania w sprawie unieważnienia aktu małżeństwa nr 2470011/00/AM/ (...), wskazując, że akt małżeństwa nr 2470011/00/AM/ (...) nie stwierdza tego samego zdarzenia co akt małżeństwa nr 2470011/00/AM/ (...), albowiem dotyczą one zdarzeń, chociaż dotyczących

złożenia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński przez te same osoby, to mających miejsce odpowiednio 12 lipca 2006 r. i 29 czerwca 2006 r. (postanowienie k. 31-33).

Stan faktyczny nie był przedmiotem kontrowersji. Wynika jednoznacznie z niekwestionowanych przez żadną ze stron i nie budzących wątpliwości sądu dokumentów.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 p.a.s.c. przesłankami unieważnienia przez sąd aktu stanu cywilnego są: stwierdzenie przez ten akt zdarzenia niezgodnego ze stanem faktycznym lub istnienie uchybień, które zmniejszają moc dowodową aktu.

W postępowaniu o unieważnienie aktu stanu cywilnego kognicja sądu ogranicza się zatem do zbadania, czy zdarzenie, które stwierdza dany akt, miało miejsce, a także czy moc dowodowa aktu nie jest zmniejszona na skutek uchybień. Przekładając to na grunt niniejszej sprawy, kognicja sądu ograniczała się do zbadania, czy (tak jak stwierdza przedmiotowy akt małżeństwa) wnioskodawczyni i uczestnik 12 lipca 2006 r. złożyli przed Kierownikiem USC w M. oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński, a także czy przedmiotowy akt stanowi dowód tego zdarzenia o wystarczającej mocy dowodowej. Co bezsporne, oświadczenia takie zostały przez nich złożone. Nie stwierdzono również uchybienia w sporządzeniu przedmiotowego aktu, a tym bardziej zmniejszenia mocy dowodowej aktu małżeństwa, skoro akt ten niezbitnie dowodzi złożenia przez wnioskodawczynię i uczestnika oświadczeń.

Zupełnie inną rzeczą jest, że w chwili składania ww. oświadczeń (tj. w chwili zaistnienia tego „zdarzenia”, które prawidłowo stwierdza przedmiotowy akt małżeństwa) wnioskodawczyni i uczestnik byli już w związku małżeńskim, który zawarli kilkanaście dni wcześniej w Wielkiej Brytanii. Skutkiem tego było, że złożone przez nich powtórnie, przed kolejnym (tym razem polskim) urzędnikiem oświadczenia nie wywarły skutku prawnego w postaci powstania stosunku prawnego małżeństwa, stosunek ten już bowiem wówczas istniał. Trafnie stwierdził to Sąd Okręgowy w Katowicach w przywołanym wyżej postanowieniu.

Wnioskodawczyni zatem w rzeczywistości nie kwestionuje tego, że zaistniało zdarzenie, które stwierdza przedmiotowy akt małżeństwa. Kwestionuje natomiast wywołanie przez to zdarzenie skutku prawnego w postaci wykreowania „drugiego małżeństwa” z uczestnikiem.

Ograniczona kognicja sądu w niniejszym postępowaniu wyklucza jednak unieważnienie aktu małżeństwa z podanych przez wnioskodawczynię przyczyn. Zagadnienie to może być przedmiotem rozpoznania w procesie. Bezwzględne i ściśle rozgraniczenie pomiędzy procesem o ustalenie nieistnienia małżeństwa a postępowaniem nieprocesowym o unieważnienie aktu małżeństwa jest ugruntowane tak w piśmiennictwie (zob. przykładowo W. Borysiak, w: Wierciński, Komentarz KRO, 2014, art. 2, nt. 28; M. Olczyk, w: Frasz, Habdas, Komentarz KRO, 2021, art. 2, nt. 4; G. Jędrejek, Komentarz KRO, 2019, art. 2, nt. 3; M. Domański, w: Osajda/Domański, Komentarz KRO, 2022, art. 2, nt. 17-22; K. Piasecki, w: Piasecki, Komentarz KRO, 2011, art. 2, Nb 3; J. Gajda, w: System PrPryw, t. 11, 2014, s. 146 i n.) jak i orzecznictwie (wyrok SN z 15.02.1963 r., II CR 527/62, OSNC 1964, z. 5, poz. 96; uchwała SN z 10.05.1994 r., III CZP 65/94, OSNC 1994, z. 12, poz. 231; wyrok SN z 11.12.2007 r., II CSK 349/07, niepubl.; postanowienie SN z 19.02.2003 r., V CKN 1788/00, niepubl.; postanowienie SN z 26.03.1992 r., I CRN 20/92, niepubl.; postanowienie SN z 7.10.1966 r., I CR 452/65, niepubl.; orzeczenie SN z 2.04.1952 r., C 107/51, NP. 1953, nr 6, s. 56). Jak trafnie skonstatował Sąd Najwyższy, akt małżeństwa "stwierdza zdarzenie niezgodne z prawdą", jeżeli sam fakt zawarcia małżeństwa jest nieprawdziwy, czyli jeżeli nieprawdą jest, jakoby osoby w nim wymienione złożyły oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński. A zatem ten, kto twierdzi, że fakt ten ("zdarzenie" w znaczeniu ścisłym) jest nieprawdziwy, ma otwartą drogę postępowania o unieważnienie aktu małżeństwa (wyrok SN z 15.02.1963 r., II CR 527/62, OSNC 1964, z. 5, poz. 96).

Co więcej, do rozpoznania żądania w procesie właściwy jest sąd okręgowy (art. 17 pkt 1 k.p.c.), a rozpoznanie sprawy w niniejszym postępowaniu skutkowałoby nieważnością postępowania (art. 379 pkt 6 k.p.c.).

Na koniec należy odnieść się do uzasadnienia wniosku sporządzonego przez pełnomocnika wnioskodawczyni. Jak chodzi o wykazanie ustawowych przesłanek unieważnienia aktu małżeństwa, ogranicza się ono do stwierdzenia, że przedmiotowy akt małżeństwa „jest wadliwy i ma mniejszą moc dowodową” (k. 7). (...) nie stanowi wystarczającej przesłanki uprawniającej sąd do unieważnienia aktu stanu cywilnego. Jest to pojęcie ogólne, które mieści w sobie zarówno wadliwość podlegającą usunięciu w trybie unieważnienia aktu stanu cywilnego, jak i inne rodzaje wadliwości, które mogą być usunięte w innym trybie. Z kolei wskazanie na „mniejszą moc dowodową” nie zostało w żaden sposób przez pełnomocnika wnioskodawczyni uzasadnione. Akceptacja stanowiska pełnomocnika wnioskodawczyni sprowadzałaby się do konstatacji, że w każdym przypadku rozbieżności między aktem stanu cywilnego a rzeczywistym stanem prawnym możliwe jest unieważnienie aktu, który miałby rzekomo „wskutek uchybień mieć zmniejszoną moc dowodową”. Jednakże „zmniejszona moc dowodowa wskutek uchybień” nie oznacza każdej wadliwości aktu czy rozbieżności między jego treścią a rzeczywistym stanem prawnym tylko wadliwość aktu jako dokumentu w znaczeniu środka dowodowego. W zależności od wadliwości aktu właściwe jest: albo unieważnienie aktu, albo jego sprostowanie, albo uzupełnienie, albo – jak w niniejszej sprawie – ustalenie, że stwierdzone aktem zdarzenie nie spowodowało skutku w postaci powstania stosunku prawnego. Nie ma przy tym dowolności w wyborze środka prawnego – właściwy jest każdorazowo tylko jeden. Pełnomocnik wnioskodawczyni wybrał przy tym niewłaściwy środek prawny, nieadekwatny do zaistniałej między wnioskodawczynią a uczestnikiem sytuacji prawnej, co uniemożliwiło pozytywne dla wnioskodawczyni załatwienie sprawy przez sąd (por. uchwała SN z 8.11.2019 r., III CZP 22/19).

Na koniec wskazać należy, że sąd miał na uwadze, że wystąpienie z wnioskiem o unieważnienie aktu małżeństwa zamiast z powództwem o ustalenie, że nie istnieje związek małżeński, który stwierdza przedmiotowy akt, mogło być skutkiem błędnej sugestii zawartej w uzasadnieniu decyzji wojewody (k. 74v). Nie uprawniało to jednak do wydania orzeczenia bez podstawy prawnej, z przekroczeniem kognicji oraz właściwości.

Z. ądzenia:

- urlop wypoczynkowy referenta 16.08.2022-19.09.2022;
- odnotować uzasadnienie;
- odnotować aktualne nazwisko pełnomocnika wnioskodawczyni (k. 146);
- odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni adw. M. W. (dawniej M. H.) przez umieszczenie w portalu informacyjnym.

W., 3 października 2022 roku asesor sądowy Mateusz Janicki